

Kézdivásárhely udvarterei

Az udvartér utcává alakult udvarnak a neve Kézdivásárhelyen. Udvarterek valószínűleg más székely városokban is voltak, de a városrendezések következtében eltűntek. Kézdivásárhelyen 1960-ban még 71 udvartér létezett. Többségük a város főteréről nyílt. Valamikor minden udvartér egy-egy keskeny beltelek volt, amely a főtér oldalával párhuzamos hátsó utcáig nyúlt. A telek elején állt az iparos vagy kereskedő piacra néző háza, utána következtek a gazdasági épületek, a telek alján pedig volt egy hátsó kijárat a kertek felé. Mivel a telket keskenysége miatt hosszában nem lehetett osztani, a szaporodó család tagjai egymás után építették fel házaikat a hosszú udvaron, amely lassan utcává vált. 1834-ben, amikor nagy tűzvész pusztította el Kézdivásárhely főterének környékét, a hatóságok igyekeztek korszerűsíteni a város településrendjét. A lakosság azonban ragaszkodott udvartereihez, így nem sikerült az átrendezés. Az udvarteret a benne lakók családnevéről emlegették. Később, mivel sok idegen is bekerült az udvari közösségekbe, a város vezetősége számokkal jelölte meg az udvartereket. A főtérről legtöbb esetben a régi telek elején álló emeletes ház kapualján át jutunk a keskeny udvartérre, amelynek egyik oldalán sorakoznak rendezetlenül a kis földszintes házacsok. A másik oldalon a szomszéd udvartér házainak hátfala látszik. Egy-egy udvartér területén legtöbbször 10–12 lakóépület áll.

Jómagam is gyűjtöttem évtizedekkel ezelőtt az ott lakók visszaemlékezésiből, melyek azonban nem sokat különböznek a Vámszer-féle hipotézistől. Summája így hangzik. Az udvarterek az idegenforgalom és a turisztika szemszögéből a város általános érdeklődésre számot tartó érdekességei, s annak az egyedi jellegét ad. „A hajdani piactérről minden irányban sűrűn egymás mellett fekvő telkeket vásároltak az elődök, s azoknak a főtérré rúgó részére rakták ki vásárok idején a portékájukat. Terjeszkedni csak hátrafelé tudtak a keskeny telkek két oldalán, de nem a lakóházakkal, hanem az áruló-sátrakból, deszkából épült barakk szerű építményekkel. Más dolog az -tudtuk meg-, hogy később az azt az építményt lakóházzá alakították úgy, hogy középen egy udvar, „járó utca” is maradjon. Így aztán, idővel, ezeknek két oldalán, szorosan egymás mellé épült házsorok keletkeztek. A köztük levő keskeny helyet közös udvarként, de ugyanakkor kijáró utca gyanánt is használták az ott lakó családok. Jelenleg közel 70 ilyen sikátorszerű udvartere van a városnak”.

Vámszer Géza: Kézdivásárhely város különleges települési formája

Kisgyörgy Zoltán Újságíró, geológus - erdely7csodaja.ro